

TOESPRAAK 18 DECEMBER 2016

God zal ons een teken geven. Daarnet hebben we de vierde adventskaars aangestoken. Wat zegt dat ons, dat teken. Wat zegt ons dat, die 4de adventskaars. Wat doet dat met ons in onze levenspraktijk? Daar wil ik toe komen aan het einde van deze toespraak.

Koning Achaz die je daar straks kon beluisteren in het evangelie, en Jozef uit Matteüs 1, (een andere lezing die gebruikt wordt tijdens de 4de zondag van de advent) reageren heel verschillend op het teken dat zij ongevraagd krijgen. Achaz, koning van Jeruzalem, vreest een vijandelijke aanval op de stad. Hij overweegt Assyrië te hulp te roepen. Jesaja nodigt hem ertoe uit vooral op God te vertrouwen. Achaz sluit zich af voor het woord van Jesaja. Jozef daarentegen staat open voor de opdracht die hij in een droom van God krijgt.

Koning Achaz wil geen teken vragen. Dat klinkt misschien nobel en eerbiedig. Maar is ook dubbelzinnig. Door God niet op de proef te stellen, voorkomt Achaz dat hij zelf door God op de proef gesteld wordt. Hij houdt de deur voor God gesloten. Ongevraagd heeft de Heer een teken. De jonge vrouw zal een zoon baren.

Jozef en Maria daarentegen, houden de deur voor God open. God wil binnentreden in een wereld van mensen. Hij vraagt onze medewerking. Namen zijn altijd van grote betekenis in de bijbel, Immanuel, God-met -ons. God wilde ons mensen altijd nabij zijn.

Jezus leefde voor, hoe mensen recht gedaan kon worden, hoe mensen door mensen kunnen ervaren dat God met hen is. Hij was geen populist, die zich conformeerde met de wil van het volk of de leidinggevende in de tempel of synagoge. Hij moest dat zelf met de dood bekopen, omdat mensen andere verwachtingen van hem hadden. Zijn verlossing was van een geheel andere aard. Hij werd aangemerkt als de zondebok. Dat werd voor Christenen niet het einde maar een nieuw begin. De verlossing voor alle mensen. Hij is een voorbeeld van iemand die opgestaan is tegen het onrecht.

Hij laat voor velen weer licht schijnen in hun wereld van ellende of vraagtekens bij de zingeving van hun leven. Jezus onderwijst daarin, in woord en daad, zijn leerlingen(cf. de Bergrede). Helende woorden en gedachten kunnen functioneren als handen en voeten van God op aarde. Of het zit in kleine dingen ten opzichte van de naaste die op je weg komt. In het bijzonder de naaste in situaties waarin we zelf dromen nooit terecht hoeven te komen. En waar vaak vooroordelen over zijn. We zijn meestal niet op de hoogte hoeveel barmhartigheid, naast alle ellende, ook onderling geschiedt tussen gevangene, daklozen, vluchtelingen .

Voorbeeld : In het groepsluik werk welzijn die momenteel doorgaat in VDAB Roeselare zijn ze momenteel met een 14 tal mensen. Dit zijn gekwetste mensen, mensen in armoede. Toch zijn er momenteel nog maar 3 mensen die recht hebben op een voedselpakket. Als er vorming is op dinsdag en donderdag brengen die mensen een deel van hun voedselpakket mee om te delen met de anderen.

Jezus roept ons op tot verantwoordelijkheid, te zien wat in de naaste omgeving nodig is. Het gaat er dus om: als herder opmerkzaam te zijn op wat verloren dreigt te gaan in onze wereld, maar vooral in onze omgeving, waar mensen zich soms voelen alsof ze werkelijk door raderen vermalen zijn te worden.

Hoe bereiden we ons voor op Kerst 2016 in een wereld die tastbaar of versluierd in oorlog is. Waar, evenals de situatie in de lezingen van Jesaja en Mattheüs, velen onder lijden. Angst voor terrorisme, angst van mensen die dagelijks gebombardeerd kunnen worden, angst van vluchtelingen. Zij wagen hun leven op zee, staan voor gesloten grenzen, hebben vaak geen opvang en bouwen zelf tentenkampen om bij elkaar te schuilen. Weet je dat er momenteel meer dan 16000 vluchtelingen wegwijnen op de Griekse eilanden. Europese leiders kijken de andere kant op en willen vluchtelingen en migranten op de Griekse eilanden houden. Een gezin in het vermorzelde Aleppo probeert een visum te krijgen voor ons land en raakt verstrikt in een cynisch politiek spel. Straks worden de uitgeprocedeerde vluchtelingen al weer op voorhand opgesloten in gesloten asielcentra. Ook kinderen. Hoeveel trauma's zullen ze nog moeten kunnen verwerken. ...

Vrede wordt nu verkocht als: geluk zoeken door jezelf en tot rust komen in een door techniek bepaalde 24 uur economie. Vrede met jezelf, gezelligheid in eigen huis. Enigszins leven in vrede en harmonie met je zelf, daar is niets mis mee. Dan kan je ook pas liefde en aandacht schenken aan anderen. Het is een beetje de nieuwe religie van de markt.

Maar er is meer. Kennen jullie de spreuk :

“vrede is geen afwezigheid van oorlog, maar aanwezigheid van God.”

Dit zou ook uitgelegd kunnen worden als een passief ondergaan van het lot, jou toegewezen door God. Toch weten Christenen dat zij niet overgelaten zijn aan het lot. Immanuel, God met ons, wil ook zeggen dat mensen in het scheppingsverhaal en in de samenvatting van de Tora, de 10 woorden, geroepen zijn tot verantwoordelijkheid ten opzichte van hun naaste, vreemdeling, de samenleving en de aarde. Dat hun 'deur' niet dicht, maar open zou moeten zijn voor de ander..

Dit om dat het niet gaat om het kindje teer, maar om de man die gekruisigd is, en die verzezen is. Die zijn leerlingen is voorgegaan en hen oproept, in het krachtveld van de H. Geest, in eigen context en naar eigen vermogen te zien waar onrecht en geweld plaats vindt, dat tot onvrede leidt en waarom dat zo zou kunnen zijn.

In onze wereld gebeuren dingen die niet zouden mogen gebeuren. We kijken er vaak naar en voelen ons onmachtig. En toch....

Zou het mogelijk zijn om ons te verdiepen in de achtergronden betreffende de oorzaken van onrecht en onvrede, die we waarnemen of horen door de verhalen van mensen of uit de media.

Ons bewust te worden van onze roeping en verantwoordelijkheid. Daarin keuzes te maken in wat naar eigen vermogen mogelijk is. En zodoende onze roeping als leerlingen van Jezus een beetje waar te maken?

Gebet en geld voor noden dichtbij en ver weg zijn van belang. Barmhartigheid is meer. Het vraagt in eerste instantie om verdraagzaamheid, solidariteit, omzien naar elkaar. Ons licht laten schijnen, door te luisteren naar de verhalen van mensen die aangeven geen vrede te hebben met hun situatie, zich door de politiek in de steek gelaten voelen of die door maatschappelijke omstandigheden zoals: discriminatie, schulden, armoede, werkloosheid, dakloosheid, op de vlucht economisch of door oorlogsomstandigheden. Ons licht opsteken door naast directe hulp, samen te zoeken naar oorzaken en wegen tot verandering. Benoemen en aanklagen waardoor het onrecht, de onvrede, het geweld plaats vindt.

Door zo in het leven te staan zal Kerst straks een feest van viering en bezinning in het bewust zijn dat er andere mogelijkheden zijn dan de doorsnee praktijk en opvattingen. Dat we kunnen proberen om een messiaanse gemeente te zijn in het rijk van God, dat is en komende is.

Eigenlijk zijn dit de woorden van Jesaja die ons het visioen voorhoudt van genezing, vrede, gerechtigheid en vreugde. Ik wil afsluiten met het volgende :

“Een oude rabbi vroeg eens aan zijn leerlingen: ‘Hoe kun je het moment bepalen waarop de nacht ten einde is en de dag begint?’

‘Is het misschien het moment waarop je vanuit de verte een hond van een schaap kunt onderscheiden?’ vroeg een van de leerlingen. ‘Nee,’ zei de rabbi.

‘Is het wanneer je van verre een dadelboom van een vijgenboom kunt onderscheiden?’ vroeg een andere leerling. ‘Nee,’ zei de rabbi.

‘Maar wanneer is het dan?’ vroegen de leerlingen ongeduldig. De rabbi antwoordde: ‘Het is als je in het gezicht van een ander mens kunt kijken en daarin je zuster of je broeder herkent. Tot op dat moment is de nacht nog bij ons ...’

Annemie Declercq

18 december 2016